

УДК 342.9

В. Є. Ковригіназдобувач кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ**ХАРАКТЕРИСТИКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**

Метою статті є дослідження нормативно-правових актів екстреної медичної допомоги в Україні та виокремлення основних, додаткових та спеціалізованих актів нормативно-правового регулювання екстреної медичної допомоги.

Зазначену проблематику досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, а зокрема В.Б. Авер'янов, В.І. Акопов, А.А. Гудима, З.С. Гладун, А.А. Глашев, А.М. Зелінський, Л.О. Красавчикова, О.М. Креховська-Лепявко, Б.А. Локай, Ю.М. Когунь, Д.В. Козак, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, М.С. Малєїн, М.М. Малєїна, Є.В. Маслов, В.Л. Попов, Н.П. Попова, О.О. Пунда, З.В. Ромовська, А.М. Савицька, І.Я. Сенюта, Р.О. Стефанчук, О.Г. Стрельченко, А.В. Тихомиров, Є.О. Харитонов, К.Б. Ярошенко тощо.

Із метою аналізу нормативно-правового регулювання екстреної медичної допомоги в Україні доцільно детально розглянути закони, норми яких закріплюють, регулюють надання первинної медико-соціальної допомоги, яка включає в себе екстрену медичну допомогу.

Конституція України є головним джерелом і стоїть в основі нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері охорони здоров'я. Конституційні норми створюють правову основу надання екстреної медичної допомоги. І ця основа включає не лише закріплення відповідного права, але й засобів його забезпечення, які має держава у своєму розпорядженні і які закладені у політичній та економічній системах, а також його соціальної основи [1].

Акти Верховної Ради України, які здійснюють регулювання екстреної медичної допомоги, слід розділити на **основні, додаткові та спеціалізовані**.

Так, **основними** Законами України є: «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про екстрену медичну допомогу», «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини»;

додатковими є «Кодекс цивільного захисту України», «Цивільний кодекс України», «Бюджетний кодекс», Закони «Про доступ до публічної інформації», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини», «Про охорону праці», «Про дорожній рух», «Про Національну поліцію», «Про захист

персональних даних», «Про страхування», «Про державний бюджет України», «Про судову експертизу» тощо;

спеціалізованими є «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закони «Про психіатричну допомогу», «Про лікарські засоби», «Про донорство крові та її компонентів», «Про імплантацію електрокардіостимуляторів», «Про заборону репродуктивного клонування людини», «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання».

Норми щодо надання екстреної медичної допомоги містять численні джерела, якими регулюється діяльність суб'єктів публічної адміністрації. Серед них можна назвати найважливіші закони України, які становлять правову основу надання екстреної медичної допомоги:

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. визнано основним правовим документом, який визначає, що кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я [2]. Суспільство й держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги й запровадження здорового способу життя [2].

Основи законодавства України про охорону здоров'я є своєрідною декларацією прав людини в сфері охорони здоров'я, що визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності й тривалого активного життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають

на їхнє здоров'я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, покращення спадковості [2].

Основи законодавства про охорону здоров'я передбачають не просто право громадян на невідкладну медичну допомогу, а й обов'язок громадян надавати екстрену медичну допомогу іншим особам, які перебувають у невідкладному стані (п. «в» ст. 10), та обов'язок медичних і фармацевтичних працівників безплатно надавати невідкладну медичну допомогу громадянам у разі нещасного випадку та в інших екстремальних ситуаціях (п. «б» ч. 1 ст. 78).

«Основи» є основним законодавчим актом, який хоч і не докладно, але все ж регулює відносини з приводу надання екстреної медичної допомоги. «Основи законодавства про охорону здоров'я» є свого роду «медичною конституцією» України, своєрідною підвалиною для законодавства про охорону здоров'я загалом, зокрема, й для надання екстреної медичної допомоги. Цей акт був задуманий як фундамент для створення майбутнього законодавства у цій сфері. Одним із ключових положень цього акта є норми, які визначають принципи, тобто основні засади, вихідні ідеї охорони здоров'я, які дають уявлення про ті витоки, на яких стоять держава і суспільство при створенні належних умов для реалізації права людини на охорону здоров'я [2].

Аналізуючи зазначений закон, ми бачимо, що у ньому відсутнє визначення екстреної медичної допомоги. Саме тому вважаємо за доцільне ст. 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» доповнити поняттям «екстрена медична допомога як вид швидкої медичної допомоги, який полягає в здійсненні кваліфікованими працівниками системи екстреної медичної допомоги невідкладних організаційних, діагностичних та лікувальних заходів, спрямованих на врятування і збереження життя людини, що надаються при раптових гострих, хронічних захворюваннях та інших загрозливих станах, що становлять небезпеку життю пацієнта, з метою попередження або мінімізації шкідливих наслідків».

Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. [3] визначає організаційно-правові засади забезпечення громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, екстреною медичною допомогою, зокрема під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, та засади створення, функціонування й розвитку системи екстреної медичної допомоги. Закон розкриває суть екстреної медичної допомоги як медичної допомоги, яка полягає в здійсненні працівниками системи екстреної медичної допомоги невідкладних організаційних, діагностичних та лікувальних заходів, спрямованих на

врятування і збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я [3].

Водночас, Закон пояснює систему екстреної медичної допомоги як сукупність закладів охорони здоров'я та їх структурних одиниць, які забезпечують організацію та надання екстреної медичної допомоги, зокрема під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків. Він передбачає, що кожен громадянин України і будь-яка інша особа мають право на безоплатну доступну, своєчасну та якісну екстрену медичну допомогу. Іноземці та особи без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, а також фізичні особи, які взяті під варту або яким призначено покарання у вигляді позбавлення волі, забезпечуються екстреною медичною допомогою медичними працівниками відповідного закладу охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби, а у разі неспроможності надати таку допомогу у повному обсязі – бригадою екстреної (швидкої) медичної допомоги центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташована установа виконання покарань або слідчий ізолятор [4].

Водночас варто розглянути й **додаткові Закони України**, які регулюють екстрену медичну допомогу.

Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. визначає, що центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, є аварійно-рятувальні служби та їх особливий різновид – служба медицини катастроф, – котрі діють у складі центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф системи екстреної медичної допомоги і створюються органами влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя відповідно до закону [5].

Водночас, під «аварійно-рятувальною службою» розуміється сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт [5].

Так, до основних завдань аварійно-рятувальних служб Кодекс відносить надання екстреної медичної допомоги у зоні надзвичайної ситуації (осередку ураження) постраждалим та рятувальникам; організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення, створення служб медицини катастроф, необхідних для надання екстреної медичної допомоги та життєзабезпечення населення; пошук та рятування постраждалих, надання їм екстреної медичної допомоги і транспортування до закладів охорони здоров'я тощо [5].

Громадянам, які під час невідкладної або екстремальної ситуації брали участь у рятуванні людей і сприяли поданню медичної допомоги, гарантується у разі потреби в порядку, встановленому законодавством, безплатне лікування та матеріальна компенсація шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну [5].

Відповідальність за несвоєчасне й неякісне забезпечення надання екстремальної медичної допомоги, що призвело до тяжких наслідків, несуть, відповідно до закону, органи влади і спеціальні заклади, які обслуговують лікувальні заклади.

Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р., також є в центрі уваги при нормативно-правовому регулюванні екстремальної медичної допомоги, де вперше на такому рівні закріплено низка важливих прав людини у сфері охорони здоров'я, зокрема, право на охорону здоров'я (ст. 283), медичну допомогу, зокрема й на екстремальну медичну допомогу (ст. 284), медичну інформацію (ст. 285), медичну таємницю (ст. 286) тощо.

Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. регулює питання розмежування видатків між бюджетами. Ст. 51 Бюджетного кодексу закріплює видатки, що здійснюються з Державного бюджету, де у п. 2 передбачено видатки у частині медичної допомоги, санаторно-курортного лікування та відпочинку для оздоровлення членів сімей військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, пенсіонерів з числа військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та членів їхніх сімей. Видатки здійснюються за рахунок бюджетних асигнувань на функціонування цих бюджетних установ, а саме: на первинну медико-санітарну допомогу, яка включає екстремальну медичну допомогу, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу, санітарно-реабілітаційну допомогу, спеціалізовану і високоспеціалізовану амбулаторно-профілактичну та стаціонарну допомогу, санітарно-епідеміологічний нагляд, санітарно-курортне лікування та інші програми у галузі охорони здоров'я [6].

Видатки з місцевих бюджетів визначені Бюджетним кодексом, зокрема, на первинну медико-санітарну допомогу, яка включає в себе екстремальну медичну допомогу, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу, програми медико-санітарної освіти, санаторно-курортну допомогу тощо.

Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 6 квітня 2000 р. передбачає те, що посадові особи закладів охорони здоров'я, незалежно від форм власності, та медичні працівники у разі виявлення хворого на інфекційну хворобу зобов'язані вжити заходів для його тимчасової ізоляції, надати екстремальну та невідкладну медичну допомогу, за необхідності організувати проведення поточних дезінфекційних заходів, терміново повідомити відповідну установу дер-

жавної санітарно-епідеміологічної служби та організувати госпіталізацію хворого до відповідного закладу охорони здоров'я [7].

Закон України «Про дорожній рух» [8] передбачає у ст. 16 обов'язок водія надавати транспортний засіб працівникам органів Національної поліції та охорони здоров'я для доставки до найближчого медичного закладу осіб, які потребують екстремальної медичної допомоги. Цей закон також передбачає інші норми щодо регулювання екстремальної допомоги, а саме: у випадках, визначених Законом України «Про екстремальну медичну допомогу», надавати необхідну домедичну допомогу та вживати усіх можливих заходів для забезпечення надання екстремальної медичної допомоги, зокрема потерпілим унаслідок дорожньо-транспортних пригод. Водночас водії не мають створювати перешкод для проїзду спеціалізованого санітарного транспорту бригад екстремальної (швидкої) медичної допомоги, який рухається з увімкненими проблисковим маячком та спеціальним звуковим сигналом, котрі при виконанні службових обов'язків можуть відступати від окремих вимог Правил дорожнього руху лише у випадках і під час виконання викладених у них умов.

Треба також відзначити, що автомобільні дороги, вулиці та залізничні переїзди з інтенсивним рухом обладнуються засобами аварійного зв'язку для виклику служб екстремальної медичної допомоги, працівників органів внутрішніх справ і дорожньо-експлуатаційних організацій. До компетенції власників автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважених ними органів у сфері дорожнього руху належать розробка та облаштування автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів системами термінового зв'язку для виклику Державтоінспекції, екстремальної медичної допомоги та технічної допомоги.

У разі загрози життю хворого медичні працівники та інші громадяни мають право використати будь-який наявний транспортний засіб для проїзду до місця перебування хворого з метою надання екстремальної медичної допомоги або транспортування його до найближчого лікувально-профілактичного закладу.

Надання безплатної медичної допомоги громадянам в екстремальних ситуаціях (стихійне лихо, катастрофи, аварії, масові отруєння, епідемії, епізоотії, радіаційне, бактеріологічне і хімічне забруднення тощо) покладається, насамперед, на спеціалізовані бригади постійної готовності служби екстремальної медичної допомоги з відшкодуванням необхідних витрат місцевих закладів охорони здоров'я у повному обсязі за рахунок централізованих фондів [8].

Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. [9] передбачає обов'язок поліції надавати невідкладну та екстремальну медичну допо-

могу, зокрема домедичну і медичну допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в беспорядному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, а також у разі необхідності вживати передбачених Законом України «Про екстрену медичну допомогу» заходів для забезпечення надання зазначеним особам екстреної медичної допомоги [9].

Працівнику органу Національної поліції задля виконання покладеного на нього обов'язку надаються такі права у цій галузі:

– використовувати безперешкодно транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення), для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставлення до лікувальних закладів осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників та їх доправлення в міліцію. Використання з цією метою транспортних засобів, що належать підприємствам, установам і організаціям, здійснюється безплатно;

– користуватися у невідкладних випадках безперешкодно і безплатно засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам й організаціям, а засобами зв'язку, що належать громадянам, – за їхньою згодою.

Такі самі права надані працівникам органу Національної поліції, які здійснюють нагляд за дорожнім рухом [9].

Указом Президента України від 27 січня 2010 р. «Про додаткові заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» сконцентровано увагу на впровадженні європейських стандартів забезпечення права громадян на медичну допомогу, зокрема й на екстрену медичну допомогу, утвердженні здорового способу життя, удосконаленні системи управління галуззю охорони здоров'я, реформуванні системи охорони здоров'я, метою якої є поліпшення здоров'я населення, забезпечення рівного й справедливого доступу всіх членів суспільства до медичних послуг належної якості [10].

Указ Президента України від 6 грудня 2005 р. «Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» з метою регулювання екстреної медичної допомоги визначає заходи щодо її реформування, а саме: забезпечення ефективного розвитку системи охорони здоров'я, збереження генофонду нації, проведення глибоких структурних змін у медичній галузі, запровадження європейських стандартів забезпечення права громадян на медичну допомогу, зокрема й права на екстрену медичну допомогу [11].

Указ Президента України від 17 грудня 2003 р. «Про невідкладні заходи щодо забезпечення права громадян на охорону здоров'я і медичну допомогу» забезпечує реалізацію конституційного права громадян України на охорону здоров'я і медичну допомогу, зокрема й екстрену медичну допомогу, недопущення погіршення ситуації з забезпеченням населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і виробами медичного призначення, запобігання створенню напруги на фармацевтичному ринку [12].

Указ Президента України від 15 березня 2002 р. «Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя» відзначає недостатність заходів щодо зміцнення моральних та етичних засад у суспільстві, з метою посилення захисту моралі, а також збереження вікових культурних традицій українського народу від негативного впливу культу насильства, жорстокості, насамперед, через засоби масової інформації, ліквідації наркоманії та інших ганебних явищ, які продовжують руйнувати суспільну мораль, перешкоджають реалізації конституційних прав і свобод людини, інтеграції України в європейський інформаційний, освітній та культурний простір, утвердженню здорового способу життя громадян, належному вихованню молодого покоління, створюючи відчутну загрозу національній безпеці держави, через кризу системи охорони здоров'я, надання медичної допомоги, зокрема екстреної медичної допомоги і соціального захисту населення і, внаслідок, погіршення стану здоров'я населення, поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб тощо [13].

Указ Президента України від 7 грудня 2000 р. «Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України» спрямовано на реалізацію положень Конституції та Законів України щодо забезпечення доступної кваліфікованої та якісної медичної допомоги, зокрема й екстреної медичної допомоги, кожному громадянину України, запровадження нових ефективних механізмів фінансування та управління у сфері охорони здоров'я, створення умов для формування здорового способу життя. Необхідність визначення основних напрямів розвитку охорони здоров'я населення України зумовлюється реальними політичними та соціально-економічними процесами [14].

«Програмою подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги», яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р., визначається перелік видів медичної допомоги, яка подається населенню безоплатно, встановлено обсяги безоплатної медичної допомоги, нормативи фінансування охорони здоров'я на одного жителя, які забезпечують подання гарантованих обсягів медичної допомоги. Зазначено, що державними та комунальними

закладами охорони здоров'я подається безоплатна медична допомога таких видів, як швидка, екстрена та невідкладна – на догоспітальному етапі станціями (відділеннями) швидкої медичної допомоги, пунктами невідкладної медичної допомоги у стані, що загрожує життю людини. Безоплатна медична допомога перелічених видів подається дозволеними до застосування в Україні методами діагностики та лікування (відповідні протоколи, стандарти), включаючи лікарські засоби, кров та її компоненти, препарати, апаратуру, лабораторні та інші дослідження з використанням наявної матеріально-технічної бази. Держава гарантує подання медичної допомоги, передбаченої державними цільовими програмами [15].

«Порядок надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 1999 р., визначає механізми надання екстреної медичної допомоги, лікувально-профілактичної допомоги, проведення санаторно-курортного лікування, військово-лікарської, лікарсько-льотної, судово-медичної, судово-психіатричної експертизи, патолого-анатомічних досліджень, забезпечення лікарськими і протезними засобами осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів, військовослужбовців, які проходять строкову військову службу та військову службу за контрактом, Збройних сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки та інших військових формувань, а також курсантів і слухачів військово-навчальних закладів у військово-медичних закладах інших військових формувань та надання установами, закладами і підрозділами державної санітарно-епідеміологічної служби Міноборони, Міністерства внутрішніх справ, Адміністрації Держприкордонслужби, Служби безпеки України, Головного управління Національної гвардії, інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані військові формування, послуг щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя [16].

«Порядок надання медичної допомоги хворим на туберкульоз особам, взятим під варту, чи які тримаються в установах виконання покарань», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2014 р., визначає процедуру організації обов'язкового профілактичного медичного огляду, обстеження та лікування хворих на туберкульоз осіб, надання екстреної та невідкладної допомоги особам, які взяті під варту чи утримуються в установах виконання покарань, закладами охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби та протитуберкульозними закладами в адміністративно-територіальних одиницях, на території яких розташовані відповідні установи виконання покарань та слід-

чі ізолятори Державної кримінально-виконавчої служби [17].

Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання оплати праці медичних працівників системи екстреної медичної допомоги» від 27 березня 2013 р., **«Деякі питання оплати праці медичних працівників, що надають первинну медичну допомогу»** від 30 грудня 2013 р. [18], **«Порядок формування фонду оплати праці медичних працівників, що надають первинну медичну допомогу»** від 30 грудня 2013 р. [19], **«Порядок встановлення надбавок за обсяг та якість виконаної роботи медичним працівникам закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу»** від 30 грудня 2013 р. [20] встановлюють норми навантаження медичних працівників системи екстреної медичної допомоги та визначають механізм встановлення надбавок за обсяг та якість виконаної роботи і за особливий характер праці у розмірі до 20% посадового окладу (з підвищеннями), надбавок за особливі умови праці у розмірі до 20% посадового окладу (з підвищеннями), матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань у розмірі одного посадового окладу на рік на підставі рішення керівника закладу охорони здоров'я, а керівникам закладів охорони здоров'я – за рішенням керівника органу вищого рівня у межах фонду заробітної плати, затвердженого у кошторисах. Зазначені надбавки виплачуються щомісяця за фактично відпрацьований час за основним місцем роботи медичним працівникам, а також тим, що працюють за сумісництвом [20].

Документом **«Про затвердження переліку і норм накопичення в системі екстреної медичної допомоги лікарських засобів та медичних виробів першої необхідності для організації медико-санітарного забезпечення цивільного населення під час особливого періоду»**, затвердженим Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 р., встановлено перелік і норми накопичення в системі екстреної медичної допомоги лікарських засобів та медичних виробів першої необхідності для організації медико-санітарного забезпечення цивільного населення під час особливого періоду, накопичення якого здійснюється за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги [21].

З метою врегулювання питання надання медичної допомоги, зокрема й екстреної медичної допомоги в Україні було розроблено проект **«Державної програми реформування системи охорони здоров'я населення»**, який передбачено затверджувати Розпорядженням Кабінету Міністрів України та який визначає, що сучасна система охорони здоров'я в Україні не забезпечує рівного безплатного доступу населення до якісних медичних послуг, до

високоякісної медичної допомоги, зокрема й екстреної, і характеризується низькою якістю послуг, що негативно впливає особливо на незахищені верстви населення, які страждають через відсутність можливості одержання необхідної медичної допомоги. Існують диспропорції з доступу до медичних послуг на рівні міських і сільських територій, а відомча медицина, для якої характерним є обмежений доступ, ускладнює досягнення мети рівного доступу до медичної допомоги для населення. Високим є тягар особистих витрат населення на послуги охорони здоров'я. Згідно з даними офіційної статистики, витрати населення перевищують третину від загального обсягу фінансування галузі (40% у 2015 р.) і здійснюються безпосередньо під час одержання медичних послуг [22].

Впровадження належного реформування системи охорони здоров'я населення дасть змогу знизити загальний коефіцієнт дитячої смертності до 6,5%; коефіцієнт материнської смертності – до 13%; передчасну смертність – на 25%; смертність від туберкульозу – на 30%; підвищити частку лікарів загальної практики-сімейної медицини з 4% до 8–10%; скоротити частку домогосподарств, в яких протягом року хто-небудь із членів за потреби не зміг одержати медичну допомогу, придбати ліки й медичне приладдя (з 20% в 2014 р. до 3%); скоротити частку тіншових платежів у системі медичного обслуговування з 10–15% до 5–7%; удосконалити систему екстреної медичної допомоги з 10% до 4–5% [22].

З огляду на вище зазначене, постає нагальна потреба та життєво необхідна справа, виконання якої значно полегшить професійну діяльність медичних працівників і, що найважливіше, буде гарантією здоров'я пацієнтів, а також спроможності медичних та фармацевтичних працівників надавати первинну медико-соціальну допомогу – створення Кодексу законів про охорону здоров'я.

Література

1. Конституція України : Офіц. текст : Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина / [авт.-упоряд. М.І. Хавронюк]. – К. : Парламент. вид-во, 1999. – 544 с.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
3. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05.07.2012 р. № 5081-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 30. – Ст. 340.
4. Про затвердження Порядку надання екстреної медичної допомоги особам, узятим під варту або яким призначено покарання у виді позбавлення волі : Кабінету Міністрів України : Постанова від 21.11.2012 р. № 1122 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 92. – Ст. 105.
5. Кодекс Цивільного Захисту України 02.10.2012 р. № 5403-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 34–35. – Ст. 458.
6. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
7. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 6 квітня 2000 року № 1645-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 29. – Ст. 228.
8. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338.
9. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України 2015. – № 40-41. – Ст. 379.
10. Про додаткові заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення : Указ Президента України від 27.01.2010 р. № 70/2010 // Офіційний вісник Президента України. – 2010. – № 5. – Ст. 26.
11. Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення : Указ Президента України від 06.12.2005 р. № 1694/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 49. – Ст. 35.
12. Про невідкладні заходи щодо забезпечення права громадян на охорону здоров'я і медичну допомогу : Указ Президента України від 17.12.2003 р. № 1455/2003 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 19 грудня. – № 240. – Ст. 234.
13. Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя : Указ Президента України від 15.03.2002 р. № 258/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 12. – Ст. 6.
14. Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України : Указ Президента України від 07.12.2000 р. № 1313/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 49. – Т. 1. – Ст. 5.
15. Програма подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги : Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
16. Про затвердження Порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.1999 р. № 1923 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 42. – Ст. 146.
17. Порядок надання медичної допомоги хворим на туберкульоз особам, узятим під варту, чи які тримаються в установах виконання покарань : Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 р. № 205 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 53. – Ст. 32.
18. Деякі питання оплати праці медичних працівників, що надають первинну медичну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2013 р. № 977 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 7. – Ст. 13.
19. Порядок формування фонду оплати праці медичних працівників, що надають первинну медичну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2013 р. № 977 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 7. – Ст. 13.
20. Порядок встановлення надбавок за обсяг та якість виконаної роботи медичним працівникам закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2013 р. № 977 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 7. – Ст. 13.
21. Про затвердження переліку і норм накопичення в системі екстреної медичної допомоги лікарських засобів та медичних виробів першої необхідності для організації медико-санітарного забезпечення цивільного населення під час особливого періоду : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 р. № 300-р // Офіційний вісник України. – 2015. – № 28. – Ст. 136.
22. Проект Концепції Державної програми реформування системи охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/49319>.

Анотація

Ковригіна В. Є. Характеристика нормативно-правового регулювання екстреної медичної допомоги. – Стаття.

У статті здійснено аналіз нормативно-правового регулювання екстреної медичної допомоги в Україні через детальний розгляд законів України та інших нормативно-правових актів, норми яких закріплюють, регулюють надання первинної медико-соціальної допомоги, яка включає в себе екстрену медичну допомогу.

Ключові слова: регулювання, екстрена, первинна, медико-соціальна допомога, медична допомога, нормативно-правові акти, закони, постанови, розпорядження, Конституція.

Аннотация

Ковригина В. Е. Характеристика нормативно-правового регулирования экстренной медицинской помощи. – Статья.

В статье проведен анализ нормативно-правового регулирования экстренной медицинской помощи в Украине через детальное рассмотрение законов Украины и других нормативно-правовых актов, нормы которых

закрепляют, регулируют предоставление первичной медико-социальной помощи, которая включает в себя экстренную медицинскую помощь.

Ключевые слова: регулирования, экстренная, первичная, медико-социальная, помощь, медицинская помощь, нормативно-правовые акты, законы, постановления, распоряжения, Конституция.

Summary

Kovrigina V. E. The characteristic of the legal regulation of emergency medical care. – Article.

The article analyzes the legal regulation of emergency medical care in Ukraine through a detailed examination of the laws of Ukraine and other legal acts, fix rules which govern the provision of primary health and social care, which includes emergency medical assistance. To analyze the legal regulation of emergency medical care in Ukraine detail the laws, regulations which fix and regulate the provision of primary health and social care, which includes emergency medical assistance.

Key words: regulation, emergency, primary, medical and social assistance, medical assistance, regulations, laws, regulations, orders, Constitution.